

Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Marek Zająk

Warszawa, dnia 27 października 2009 r.

Pan
Andrzej Jagusiewicz
Główny Inspektor
Ochrony Środowiska

KSR-410-11-01/2009
P/09/108

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska w Warszawie, zwanym dalej „GIOŚ”, kontrolę w zakresie zapobiegania poważnym awariom zagrażającym środowisku, obejmującą okres 2006 r. – I poł. 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w zakresie zapobiegania poważnym awariom zagrażającym środowisku, pomimo stwierdzonych uchybień.

W badanym okresie, zadania stanowiące przedmiot niniejszej kontroli, realizował Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom z siedzibą w Gdańsku (DPPA GIOŚ), zatrudniający w tym czasie od 9 do 13 osób, posiadających wyższe wykształcenie związane z powierzonymi zadaniami.

W okresie 2006 r. – I poł. 2009 r., na realizację zadań związanych z zapobieganiem i zwalczaniem skutków awarii przemysłowych, ze środków GIOŚ wydatkowano 688,3 tys. zł, w tym: 236,0 tys. zł w 2006 r.; 201,5 tys. zł w 2007 r.; 128,2 tys. zł w 2008 r. oraz 122,6 tys. zł w pierwszym półroczu 2009 r. Z wydatkowanej kwoty, 137,8 tys. zł przeznaczono na szkolenia pracowników Inspekcji Ochrony Środowiska (IOS).

---

¹ Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 z późn. zm.

W Inspekcji Ochrony Środowiska funkcjonuje system gotowości do podejmowania działań na wypadek wystąpienia poważnej awarii. Obejmuje on pracowników WIOŚ i DPPA GIOŚ, posiadających wyznaczone dyżury, których harmonogramy przekazywane są wojewodom oraz komendantom wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska, realizując zadania w zakresie poważnych awarii, współpracował z organami Państwowej Straży Pożarnej oraz: Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Pracy, Prezesem Urzędu Dozoru Technicznego i Głównym Inspektorem Transportu Drogowego. Współpraca Inspekcji Ochrony Środowiska z Państwową Strażą Pożarną polegała m.in. na: współdziałaniu w akcjach zwalczania poważnych awarii; udostępnianiu baz danych o zagrożeniach i zaistniałych zdarzeniach objętych współpracą, przyczynach powstawania oraz sposobach likwidacji skutków poważnych awarii; przekazywaniu danych statystycznych, opracowań i sprawozdań; podejmowaniu działań mających na celu identyfikację zagrożeń wystąpienia awarii oraz wspólnym uczestnictwie w ćwiczeniach ratowniczych na terenie działania podmiotów mogących powodować poważną awarię.

Współdziałanie Inspekcji Ochrony Środowiska - w akcjach zwalczania poważnych awarii - z organami właściwymi do jej prowadzenia, realizowane było w oparciu o zatwierdzony przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska we wrześniu 2003 r. i zaktualizowany we wrześniu 2007 r. dokument pt.: *„Szczegółowe zasady postępowania inspektorów IOŚ w przypadku wystąpienia poważnej awarii oraz zasady ich współdziałania z innymi organami administracji publicznej”*.

W badanym okresie, do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska wpłynęły 462 zgłoszenia, spośród których 38 dotyczyło zdarzeń o znamionach poważnej awarii, spełniających kryteria określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie *poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska*². Przeprowadzona w trakcie kontroli analiza 8 informacji, przekazanych do GIOŚ przez organy prowadzące akcję zwalczania poważnej awarii, wykazała, że sporządzono je zgodnie z wymaganiami, określonymi w ww. rozporządzeniu Ministra Środowiska.

Działalność Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapobiegania i usuwania skutków poważnych awarii była przedmiotem opracowań przedkładanych Ministrowi Środowiska, w tym m.in.: corocznych informacji o realizacji zadań IOŚ; okresowych raportów o występowaniu zdarzeń o znamionach poważnych awarii; raportów dotyczących wdrożenia Konwencji Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych (EKG ONZ) w sprawie *transgranicznych skutków awarii przemysłowych*³ (obejmujących okresy dwuletnie); sprawozdań dotyczących stosowania przepisów dyrektywy Rady 96/82/WE w sprawie *kontroli niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi*, tzw. Dyrektywy Seveso II⁴ (obejmujących okresy trzyletnie).

---

² Dz.U. z 2003 r. Nr 5, poz. 58

³ Dz.U. z 2004 r. Nr 129, poz. 1352

⁴ Dz.U. L. 10 z 14.01.1997, s. 13 z późn.zm.

W ramach działań tworzących warunki zapobiegania poważnym awariom oraz usuwania ich skutków i przywracania środowiska do właściwego stanu, w badanym okresie z inicjatywy GIOŚ powstało kilkanaście raportów i analiz oraz opracowań o charakterze szkoleniowym i studialnym.

Wyniki badań przyczyn powstawania oraz sposobów likwidacji skutków dla środowiska poważnych awarii były wykorzystywane w działalności IOŚ m.in. poprzez rozszerzenie prowadzonego rejestru zakładów mogących być źródłem poważnej awarii o zakłady, w których:

- występuje mniej substancji niebezpiecznych, niż określone w tabeli 1 kolumna 4 i tabeli 2 kolumna 2 załącznika do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. *w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej*⁵,
- występują substancje niebezpieczne w ilości większej niż 5% w stosunku do podanej w tabeli 1 kolumna 5 i tabeli 2 kolumna 3 załącznika do ww. rozporządzenia Ministra Gospodarki.

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, w ramach realizacji zadań związanych z zapobieganiem poważnym awariom, brał udział w pracach Komitetu Kompetentnych Władz ds. Wdrażania Dyrektywy Seveso II oraz prowadził punkt kontaktowy informowania o wystąpieniu awarii przemysłowej ze skutkami transgranicznymi, zgodnie z wymogami art. 10 Konwencji EKG ONZ *w sprawie transgranicznych skutków awarii przemysłowych*.

Ponadto Inspekcja Ochrony Środowiska - w ramach bilateralnych umów zawartych pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a krajami sąsiadującymi: Federacją Rosyjską, Litwą, Ukrainą, Słowacją, Czechami, Niemcami - prowadziła identyfikację instalacji, które mogły spowodować awarie o skutkach transgranicznych.

W latach 2006-2008, w ramach kompleksowych kontroli wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, GIOŚ przeprowadził kontrole zagadnień zapobiegania i usuwania skutków poważnych awarii w 6 WIOŚ (Warszawa, Kraków, Białystok, Poznań, Opole i Szczecin).

W 2009 r. GIOŚ odstąpił od kontroli wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, z uwagi na przepis art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. *o wojewodzie i administracji rządowej w województwie*⁶, która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2009 r., stanowiący iż wojewoda kontroluje wykonywanie zadań, przez organy rządowej administracji zespolonej w województwie, wynikających z ustaw i innych aktów prawnych wydanych na podstawie upoważnień w nich zawartych, ustaleń Rady Ministrów oraz wytycznych i poleceń Prezesa Rady Ministrów.

W kontrolowanym okresie Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wraz z wojewódzkimi inspektoratami ochrony środowiska – przy udziale wojewódzkich i powiatowych zespołów reagowania kryzysowego, komend wojewódzkich Państwowej

---

⁵ Dz.U. Nr 58, poz. 535 z późn. zm.

⁶ Dz.U. Nr 31, poz. 206

Straży Pożarnej oraz kierownictw zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku - współorganizował szkolenia, w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom, dla organów administracji publicznej i podmiotów stanowiących potencjalne źródła poważnych awarii. W latach 2006, 2007 i 2008 zorganizowano odpowiednio 27, 12 i 20 szkoleń, w trakcie których przeszkolonych zostało odpowiednio: 917, 513 i 681 podmiotów.

W wyniku kontroli stwierdzono następujące uchybienia:

1. W sposób przewlekły uzgadniano treść protokółów z przeprowadzonych kontroli kompleksowych w trzech Wojewódzkich Inspektoratach Ochrony Środowiska. Dotyczyło to WIOŚ w Białymstoku oraz WIOŚ w Opolu, gdzie od dnia zakończenia kontroli do dnia podpisania protokołu upłynęło odpowiednio 6,5 miesiąca oraz 13 miesięcy, zaś w przypadku kontroli WIOŚ w Szczecinie - do czasu zakończenia kontroli NIK, pomimo upływu 12 miesięcy, protokół nie został podpisany.
2. Nie zrealizowano planowanej na III kwartał 2008 r. kontroli w WIOŚ w Katowicach.
3. Do czasu zakończenia kontroli NIK - pomimo wejścia w życie ustawy o *województwie i administracji rządowej w województwie* - nie znowelizowano regulaminu organizacyjnego GIOŚ, wprowadzonego zarządzeniem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska nr 1 z dnia 26 marca 2008 r., w zakresie dotyczącym wykonywania kontroli kompleksowych w wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o wprowadzenie w regulaminie organizacyjnym GIOŚ zmian, wynikających z wejścia w życie ustawy o *województwie i administracji rządowej w województwie*.

Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Głównego Inspektora o przekazanie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 2 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Głównemu Inspektorowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium Najwyższej Izby Kontroli.